

Тақырыбы: «Жас аналармен әлеуметтік-педагогикалық жұмыс жүргізуде ескерілетін жайттар»

Қазіргі таңда балабақша мен отбасы арасындағы серіктестік жұмыста **жас аналармен жүргізілетін әлеуметтік-педагогикалық қолдау** аса маңызды болып отыр. Себебі жас ана – тәжірибесі аз, эмоциялық тұрғыдан әлсіз, баланың дамуы мен тәрбиесінде жиі күмәнданатын тұлға.

Жас аналар көбіне:

- өзіне сенімсіз болады;
- баланың мінез-құлқындағы өзгерістерді түсіне алмайды;
- баламен дұрыс қарым-қатынас орнатуда қиналады;
- интернет пен әлеуметтік желідегі жалған ақпаратқа сеніп қалады.

Сондықтан тәрбиеші, психолог және әлеуметтік педагог тарапынан жүйелі қолдау қажет.

Негізгі ескерілетін жайттар

1. Эмоциялық қолдау көрсету

Жас ананың ішкі жан дүниесін түсіну – әлеуметтік-педагогикалық жұмыстың алғашқы әрі ең маңызды қадамы. Көп жағдайда жас аналар өздеріне тым жоғары талап қойып, баланың әрбір мінез-құлқын өз қателігі ретінде қабылдайды. Бұл өзіне деген сенімнің төмендеуіне, күйзеліс пен мазасыздықтың артуына әкеледі.

Іс-тәжірибеден:

Бір жас ана баласының ашуланшақ мінезіне байланысты өзін «жаман анамын» деп кінәлады. Ол жиі жылайтынын, айтқанды тыңдамайтынын айтып, өзін дәрменсіз сезінетінін жеткізді. Жеке әңгіме барысында оған баланың бұл мінезі **жас ерекшелігіне тән құбылыс** екені, баланың дамуының белгілі бір кезеңінде осындай мінездер байқалатыны түсіндірілді. Сонымен қатар ананың балаға деген қамқорлығы мен еңбегі атап өтіліп, қолдау көрсетілді.

Нәтижесінде ана өзіне сенімді бола бастады, баламен қарым-қатынасы жақсарды.

2. Педагогикалық сауаттылықты арттыру

Жас аналардың көпшілігі бала тәрбиесінде тәжірибесіз болғандықтан, ақпаратты көбіне интернеттен, әлеуметтік желіден алады. Бұл кейде қате түсініктерге әкеледі. Сондықтан педагогтар мен психологтар тарапынан **сенімді, ғылыми негізделген ақпарат беру** өте маңызды.

Жас аналарға төмендегі мәселелер **қарапайым, түсінікті тілде** түсіндірілуі қажет:

- баланың жас ерекшелігі;
- тәрбие әдістері;
- күн тәртібінің маңызы;
- ұйқы мен тамақтану режимі;
- эмоциялық дамудың кезеңдері.

Тәжірибеде:

«1 жастағы бала неге жылайды?» тақырыбында шағын дәріс өткізілді.

Аналар баланың жылауы – қарым-қатынас тәсілі екенін, бұл кезеңде баланың өзін сөзбен жеткізе алмайтыны түсіндірілді. Дәрістен кейін аналар өзара пікір алмасып, тәжірибелерімен бөлісті.

Кейбір аналар бұл ақпараттан кейін баласына деген көзқарасы өзгергенін, енді оны жақсырақ түсіне бастағанын айтты.

3. Қарым-қатынас мәдениетін үйрету

Баламен дұрыс қарым-қатынас орнату – оның психологиялық саулығының негізгі шарты. Көптеген жас аналар баланың жылауын, қырсықтығын өзіне қарсы әрекет ретінде қабылдап, дауыс көтеріп немесе жазалауға бейім болады. Бұл балада қорқыныш, сенімсіздік, тұйықтық қалыптастыруы мүмкін.

Сондықтан аналарға:

- баламен **айқайсыз, сабырлы** сөйлесу;
- баланың сезімін **тыңдай білу**;
- оның әрекетінің себебін **түсінуге тырысу** дағдылары үйретіледі.

Мысал:

«Бала жыласа не істеу керек?» рөлдік ойыны барысында аналар өздерін баланың орнына қойып көрді. Бір топ «ана», екінші топ «бала» рөлінде болып, түрлі жағдаяттарды ойнады. Бұл аналарға баланың эмоциясын түсінуге, өз әрекеттерін сырт көзбен бағалауға мүмкіндік берді.

Нәтижесінде аналар баламен жұмсақ сөйлесудің, оны тыңдаудың маңызын түсінді.

4. Жеке кеңес беру

Әр отбасының тәрбиелеу стилі, әлеуметтік жағдайы, тұрмыстық ерекшелігі әртүрлі болғандықтан, барлық анаға бірдей кеңес беру тиімді емес. Сондықтан **жеке консультациялар** арқылы әр ананың мәселесін жеке қарастыру қажет.

Жеке кеңес барысында:

- ананың мәселесі тыңдалады;
- баланың мінез-құлқы талданады;

- нақты ұсыныстар беріледі.

Мысал:

Түнде жиі оянып, ұйықтамайтын балаға байланысты анамен жеке жұмыс жүргізілді. Балаға тұрақты күн тәртібі, ұйықтар алдындағы тыныш ойындар мен ертегі оқу ұсынылды. Бір аптадан кейін баланың ұйқысы қалпына келіп, ана өз ризашылығын білдірді.

4. Жеке кеңес беру

Әр отбасының әлеуметтік жағдайы, тәрбиелеу стилі, тұрмыстық ерекшелігі әртүрлі болғандықтан, барлық анаға бірдей кеңес беру тиімді бола бермейді. Сондықтан жас аналармен жұмыста **жеке консультациялар** ерекше орын алады. Бұл әдіс арқылы ананың нақты мәселесі терең талданып, оған лайық шешім жолдары ұсынылады.

Жеке кеңес беру барысында:

- ананың алаңдаушылығы мұқият тыңдалады;
- баланың мінез-құлқы, күн тәртібі, даму ерекшеліктері талданады;
- нақты ұсыныстар мен жеке жоспар жасалады.

Мысал:

Түнде жиі оянып, ұйықтамайтын балаға байланысты анамен жеке әңгіме жүргізілді. Баланың күн тәртібі зерттеліп, ұйықтар алдындағы тыныш ойындар, жылы әңгіме, ертегі оқу, экран уақытын шектеу ұсынылды. Бір аптадан кейін баланың ұйқысы реттеліп, ана өз ризашылығын білдірді.

5. Отбасындағы қолдау ортасын қалыптастыру

Жас ана өзін жалғыз сезінбеуі тиіс. Көп жағдайда аналар өз мәселесін тек өздері ғана бастан өткеріп жатқандай қабылдайды. Ал шын мәнінде, көптеген аналарда ұқсас қиындықтар бар. Сол себепті **қолдау ортасын құру** – әлеуметтік-педагогикалық жұмыстың маңызды бөлігі.

Осы мақсатта:

- **аналар клубы** – тұрақты кездесулер мен тренингтер ұйымдастыру;
- **ортақ чат** – жедел кеңес беру, ақпарат алмасу;
- **пікір алмасу алаңы** – тәжірибе бөлісу, өзара қолдау көрсету үшін құрылады.

Нәтижесі:

Аналар өздерін сенімді сезіне бастайды, бір-біріне қолдау көрсетіп, тәрбиеде белсенді бола түседі.

6. Баланың дамуын бақылауға үйрету

Баланың дамуындағы өзгерістерді уақытында байқау – оның жеке ерекшеліктерін дұрыс түсінуге мүмкіндік береді. Көптеген жас аналар

баланың дамуын тек басқалармен салыстыру арқылы бағалайды, бұл алаңдаушылық пен қате қорытындыға әкелуі мүмкін. Сондықтан аналарға **баланың жеке даму жолын бақылауды** үйрету маңызды.

Аналарға төмендегілер ұсынылады:

- **күнделік жүргізу** – баланың күнделікті әрекеттерін, жаңа сөздерін, дағдыларын жазу;
- **жетістіктерін белгілеу** – баланың кішкентай табыстарын атап өту;
- **мінез-құлқындағы өзгерістерді байқау** – көңіл күйі, қарым-қатынасы, ұйқысы мен тәбетін бақылау.

Іс-тәжірибеден:

Күнделік жүргізген аналар баласының дамуын нақты көріп, өзіне деген сенімі артқанын айтты.

7. Ынталандыру және мадақтау

Әрбір ананың еңбегі бағаланса, ол өзіне сенімді болып, бала тәрбиесіне үлкен жауапкершілікпен қарайды. Кішкентай жетістіктерді атап өту – ананың ішкі мотивациясын күшейтеді.

Ынталандырудың түрлері:

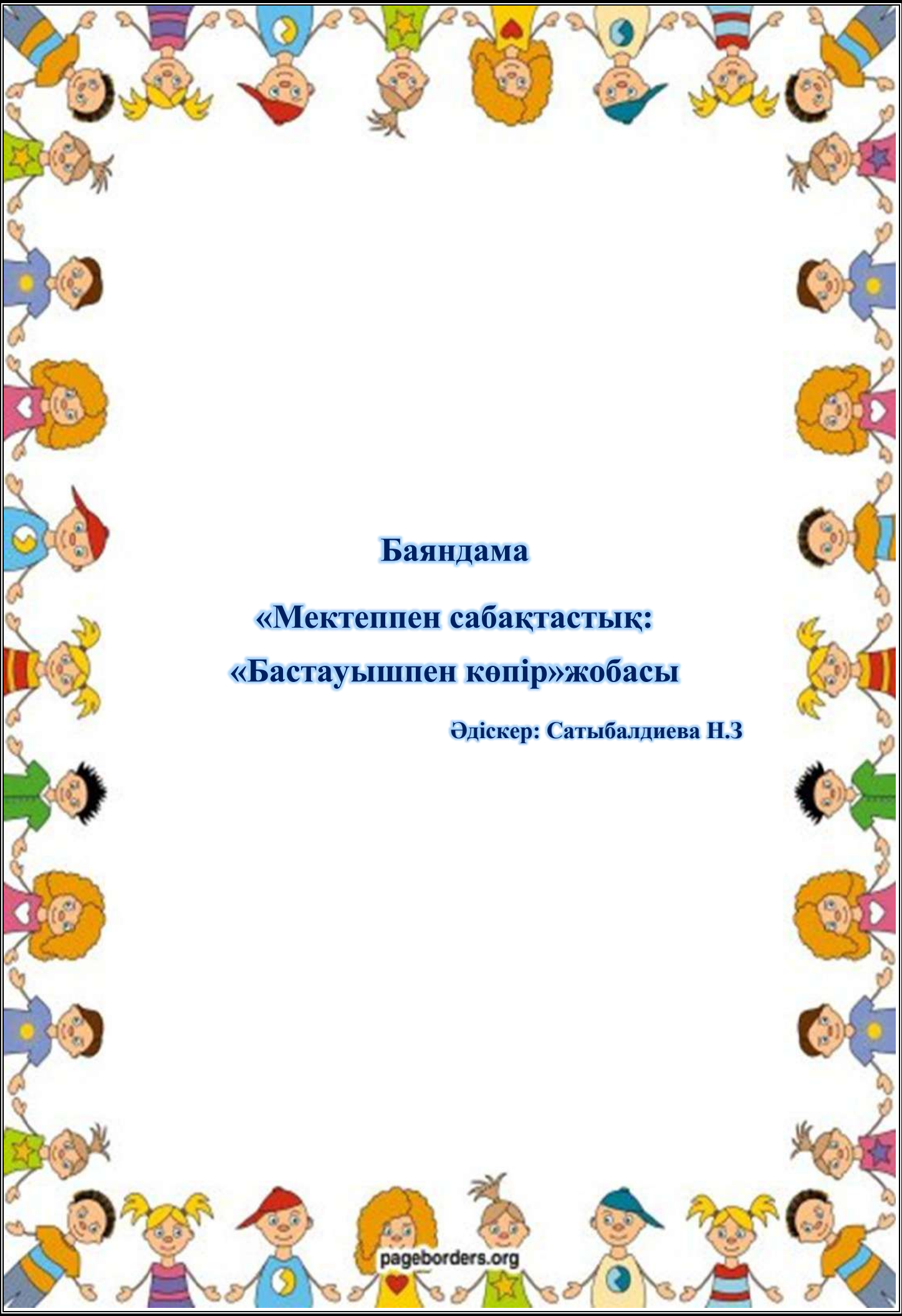
- жылы сөздер;
- алғыс хаттар;
- «Үздік ана», «Белсенді ана» атақтары;
- шағын сыйлықтар.

Нәтижесі:

Аналар өздерін бағаланған сезінеді, баламен қарым-қатынасы нығаяды, отбасыдағы атмосфера жақсарады.

Жас аналармен жұмыс – бұл тек кеңес беру емес, бұл – **сенім, қолдау және серіктестікке негізделген ұзақ процесс.**

Оларға дұрыс бағыт берсек, баланың да, отбасының да дамуы оң арнаға бағытталады.

Баяндама

**«Мектеппен сабақтастық:
«Бастауышпен көпір» жобасы**

Әдіскер: Сатыбалдиева Н.З